No. 72. 1845.

VLISSINGSCHE  COURANT.

Maandag 16 Junij.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Advertentien worden geplaatst à 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 35 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk. Brieven franco.

Publicatie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der STAD VLISSINGEN;

Gelezen de missive van den Heer Kolonel belast met het Plaatselijk Kommandement dezer Vesting, dato 13 dezer maand,

Brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen, dat [illegible] poort dezer Stad door eene nieuwe moetende worden vervangen, men met de daaraan verbondene werkzaamheden op Maandag den 16. dezer maand een aanvang zal maken, en dat van af dien dag de passage met rijtuigen langs die brug gedurende omstreeks drie maanden zal gestremd wezen.

En opdat niemand hiervan onkundig zij, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse waar zulks gebruikelijk is te geschieden, mitsgaders in de Vlissingsche Courant geplaatst.

Vlissingen, den 14. Junij 1845.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
A. VAN DER SWALME.
Ter ordonnantie van Hun Ed. Achtbare,
S. VAN DER SWALME,
Secretaris.

NIEUWSTIJDINGEN.

DUITSCHLAND.

PADERBORN, den 5. Junij. Sedert eenige tijd had in onze omstreek eene niet geringe opschudding plaats, die dagelijks toenam en zelfs liet verwachten, dat zij tot eene kerkelijke demonstratie zoude aangroeijen, waarbij zelfs die van Trier zoude moeten achterstaan. In het dorp Lütkeneder, nabij Warburg, had men een wonderkind ontdekt, een meisje van 15 jaren, dat wonden had aan handen en voeten, hoofd en zijde, uit welke wonden geregeld elken Vrijdag bloed vloeide. Van heinde en verre kwamen processies en bedevaartgangers, uit de lagere klassen der maatschappij, in den laatsten tijd ook aanzienlijken en adellijken naar Lütkeneder, om de heilige te zien en op eene of andere wijze bij hare wonderkracht baat te vinden. Ongelukkigerwijze heeft nu laatstelijk de regering zich met de zaak bemoeid en na een ambtelijk onderzoek is gebleken, dat alles bedrog was. Een geneesheer uit Paderborn; *Dr. Pieper*, werd met het onderzoek dezer zonderlinge wonden belast. Bij nam, om de waarheid te ontdekken, een zeer eenvoudig en doeltreffend middel te baat. Den dag voor dien, waarop het periodiek bloedvloeijen wederom moest plaats hebben, waschte hij de wonden, legde er toen een welgesloten, welverzegeld verband op; en liet het meisje onder onafgebroken toezigt blijven. Des anderendaags nam hij het de windsels weder af, en de wonden waren natuurlijk bloedloos. Bij zijn onderzoek bleek het aan *Dr. Pieper*, dat de wonden bestonden uit een aantal fijne gaatjes, welke met zeer scherpe en spitse instrumenten in de huid geprikt waren. Het is te hopen dat *Dr. Pieper* een uitvoerig verslag van zijne bevindingen voor de geloovigen publiek zal maken. Maar zeer te beklagen is het arme, onbeschaafde en zoo het schijnt eenigzins *simpele* kind, dat zekerlijk niet meer dan een werktuig in de hand van anderen is geweest. Zij is naar Warburg getransporteerd, waar een strafregterlijk proces tegen haar zal worden aangevangen. Men is verlangend te vernemen welke *mystères* hier gereleveerd zullen worden.

— Eerstdaags zal te Oopeln (Breslauerkreits) aan de beruchte vroedvrouw *Malech*, die zeven-en-veertig malen brand heeft gesticht, de doodstraf voltrokken worden.

ENGELAND.

— Kapitein *Hill*, van het engelsche schip *the Challenge*, komende van de kust van Afrika, is bij zijne aankomst te Liverpool op de aanklagte van zijn scheepsvolk, in hechtenis genomen. Hij wordt beschuldigd van een' jongen neger, *Krouman* genaamd, die hij als scheepsjongen had ingenomen, te hebben dood geslagen. De misdaad van den neger bestond daarin, dat hij, door vermoeidheid uitgeput, gedurende de wacht was ingeslapen. Het was op den 2. Mei, des morgens vroeg, toen kapitein *Hill* op het dek verscheen; hij liet den scheepsjongen binden en geesselde hem zelf op eene verschrikkelijke wijze; hij was zelfs barbaarsch genoeg om het eindje touw, waarvan hij zich bediende, te verwisselen met pagai (roeiriem) van een kano, welke zoo scherp is als een mes. Met den eersten slag, sloeg hij den neus van het aangezigt, de tweede slag nam de lippen weg, en met den derden werd het gezigt letterlijk in tweeën gesneden. De ongelukkige overleed twee dagen daarna.

— De *Railway Chronicle*, dagblad der spoorwegen, haalt het volgende voorbeeld van waarlijk verwonderlijke snelheid aan: Voor eenige dagen is de afstand tusschen Londen en Birmingham in 1 uur 45 minuten afgelegd. Honderd tien (Engelsche) mijlen in 105 minuten.

(Een kanonskogel legt in eene seconde af 500 ellen,
een stormwind in eene minuut 2700 ellen,
een arend in eene seconde 28 ellen,
een gewone wind elke minuut 60 ellen,
een voetganger elke seconde 13 palmen en,
eene slak elke seconde 1/300 el of een uur in 50 dagen!)

FRANKRIJK.

PARIJS, den 9. Junij. Allertreurigst zijn de berigten die men uit de departementen ontvangt omtrent de verwoestingen door geweldige hagelslagen of het nederstorten van waterhoozen aangerigt. Uit het *Journal des Débats* van gisteren nemen wij de volgende over.

In [illegible] het departement der Pyreneën, heeft de hagel geweldige verwoestingen aangerigt. Te Idron zal de helft van het koren afgemaaid moeten worden. Het water dreigt op alle punten de omliggende gemeenten te zullen overstroomen.

Over de stad Auch, departement van den Gers, is den 4. een hoos losgebroken. Omstreeks acht ure in den avond gaf het gelui van den alarmklok en van de verdere klokken van de kerken van St. Pieter en van de aan den oever van den Gers gelegen kapellen te kennen, dat het lage gedeelte der stad in nood verkeerde. Men vreesde de bewoners dier wijken, even als in 1836, verdronken te zullen vinden. Gelukkig echter bepaalde zich de nood tot het departementaal gesticht van weldadigheid; maar het angstgeschrei dat daaruit opging, gaf te kennen, dat de nood daar zeer dringend moest wezen. Al wat weerbaar was snelde ter hulp; de deuren waren van binnen gesloten, maar het angstgegil om hulp werd al gedurig hartverscheurender. De groote poort werd met een bijl opengehakt, een ware watervloed kwam hierop van uit de binnenpleinen, zich heinde en ver uitstorten. Eene tastbare duisternis, het geweld van eenen slagregen, het gillen, klagen en kermen, dit alles had iets verschrikkelijks, hetwelk geene pen kan beschrijven. Een aanhoudend dof gekerm deed weldra ontwaren, dat een mensch, een vrouw, in de benedenverdieping in het water lag te worstelen. Van eene bovenverdieping af wierp men haar touwen toe, en zoo had men het geluk haar te redden, zij was de zusteropzigtster van het gesticht. Zij was naar beneden gegaan om nog eenige papieren van waarde te redden, maar door het water overvallen, zou zij, indien de hulp slechts eenige minuten later gekomen ware, er in omgekomen zijn.

De krankzinnigen, aan welke het levensgevaar eenig denkvermogen scheen te hergeven, riepen luidkeels om hulp; men vond hen meerendeels op tafels of andere meubelen gesprongen, maar ook enkele hunner in het water [illegible] kwam nog even tijdig om hen te redden, zoo dat er niemand omgekomen is.

Nabij Perigueux is in den avond van den 2. eene wolkbreuk over de gemeenten van Montignac, Condat, Aubas, Terrasson en Labachellerie losgeberst, de hagelslag met welken deze wolkbreuk gepaard ging, heeft vooral groote schade veroorzaakt. De stad Montignac stond geheel onder en het water in sommige straten tusschen de vier en vijf voet hoog. Dit onweder heeft twee volle uren geduurd.

— Men heeft te Parijs zekeren *Gardeur* aangehouden, die den 31. Mei een diefstal begaan heeft van 80,000 frs. ten nadeele van een koopman wonende op de Tournellekaai. Gelijk het gewoonlijk gebeurt, neemt de dader zijn toevlugt tot de logentaal, om zich te ontschuldigen, en schrijft aan zijn meester dat hem de som in het gedrang, voor het venster van eenen prentverkooper staande, uit den achterzak van zijn kleed genomen is; niet te min had hij zich voortvlugtig gemaakt. Maar zijne gewoonten naGaande is de policie er in gelukt omtrent den kerel eenige inlichtingen te bekomen. Sedert het begaan der diefstal had hij de manskleederen afgelegd en het vrouwentooisel aangetrokken. Onder deze vermomming had hij intrek genomen met een schepsel waarmede hij betrekkingen had in een afgezonderd logeerhuis, en zich daar onder den naam eener jonge weduwe laten opschrijven. De policie hier achter geraakt zijnde, is de jonge weduwe op het onverwachts gaan bezoeken. Aan de deur der kamer gekomen zijnde, welke door den dief betrokken wierd, wierd geklopt. Niemand antwoordde; na dit driemaal herhaald te hebben, heeft de policie de deur geopend. Zij stond niet weinig versteld den kerel wezentlijk in vrouwekleederen in het bed te vinden. Zij hebben hem aangehouden en naar de policie-prefectuur opgebragt, benevens zijne bijzit *Josephina Revard*. Deze laatste door vragen gedrongen, heeft bekend, dat *Gardeur* de 80,000 frs. in het bosch van Vincennes aan den voet van eenen boom had begraven, en werkelijk heeft men den schat op de plaats gevonden.

— Eene daad, welke de handelingen van de anders zoo hoogtreurenswaardige godsdienstige onverdraagzaamheid, een weinig vergoedt, heeft onlangs met den advokaat *Crémieux*, president van het Israëlitisch consistorium, plaats gehad. De gemeente Frontignan had vroeger van den heer van dat dorp een zilveren avondmaalsbeker ten geschenke ontvangen. Na den dood van den gever eischte dezelfs zoon den beker terug, en werd deze zijne eisch door de regtbank gebillijkt. De gemeente wendde zich hierop tot den heer *Crémieux*, om deze zaak in hooger beroep te brengen. Deze liet zijne clienten weten, dat dit hooger beroep stellig 500 fr. zoude kosten, en dat er daarenboven weinig kans bestond, om hetzelve te winnen. Het antwoord, hetwelk hij ontving, was eenvoudig: de 500 fr. waren door de leden der gemeente bijeengebragt, en werden den advokaat toegezonden. Het proces begon, en eindigde volgens het geleverd advies. De advokaat *Crémieux* berigtte zulks aan zijne clienten, maar hij zond tevens aan den Maire een zilveren in het vuur vergulden beker, met het verzoek, dit wel te willen aannemen. 4 maanden verliepen zonder eenige tijding. Eindelijk ontving de heer *Crémieux* een verslag der beraadslagingen van den raad der gemeente, waarbij bepaald werd, dat het portret van den Israëlitischen schenker in de kerk der gemeente zal worden opgehangen.

— Aan de goedkeuring der prefectuur van policie alhier is een plan onderworpen geworden, om brood door stoom te bakken, daarbij tot brandstof steenkolen bezigende. De ovens zijn zoodanig ingerigt, dat de kolenrook aan het brood geen hinder kan toebrengen; zelfs beweert men, dat de hoedanigheid daarvan verbetert. De kosten van het bakken worden, door de verwisseling van brandstof, vier-vijfden minder dan te voren; dat is te zeggen dat, wanneer men vroeger voor 5 gulden vuur moest bezigen, men thans met eenen gulden dezelfde uitwerking verkrijgt.

— Uit Londen verneemt men, dat de sterrekundige, Heer *South*, den 8. des avonds met den teleskoop eene komeet heeft ontdekt, welke hij zegt eene der schitterendste te zijn, die sedert den herfst van 1825 waargenomen was.

— Een braaf man, lid van den gemeenteraad eener kleine stad van het departement de l'Eure, begaf zich den 28. Mei ll. op eene van die zoo zeldzame dagen daar de zon lieflijk scheen, naar den praalboog *de l'Etoile* te Parijs, in het gezelschap zijner vrouw en van zijne twee kinderen. Daar gekomen, vraagden zij om het innerlijke van dit praalgebouw te bezigtigen, en de bewaker leidde hen naar de trapdeur. Op dit oogenblik nadert een man met een somber gelaat, de hairen opgestreken, die als eene lijdende ziel rond dien overgrooten hoop steenen wandelde, snelt de trapdeur binnen, beklimt vlug de trap, en is weldra op de platform.

Eenige minuten daarna, stonden onze vier provincialen boven op het gedenkteeken tusschen aarde en hemel; maar naauwelijks hebben zij den tijd gehad de oogen te slaan op het prachtige *panorama* dat zich voor hen ontrolt, of halfgesmoorde zuchten laten zich hooren. Zij keeren zich om en ontwaren, op de steenen nedergeknield, de persoon die voor hen ging. Zijn gelaat zwemt in tranen, zijne handen zijn ten hemel geheven; eensklaps regt hij zich op en schijnt zijne vlugt te nemen om zich in de ruimte te storten. De goede gemeenteraadsheer werpt zich voor hem, grijpt hem vast, sluit hem in de armen, houdt hem terug.

- Wat gaat gij doen, ongelukkige?
- O Mijnheer! laat mij een einde maken aan mijne rampen!
- Ik verlaat u niet.... ellendige! wilt gij tevens ligchaam en ziel verliezen.
- Ik wil ophouden te lijden.... Ach! zoo gij wist!....

De raadsheer, zijne vrouw en kinderen, pogen dien ongelukkigen naar eenige troostwoorden te doen luisteren; het gelukte hun, niet zonder moeite, hem een weinig tot bedaren te brengen; die man, zijne smart een oogenblik trachtende te overmeesteren, verhaalt dat hij het ongeluk gehad heeft over drie maanden zijne vrouw, die hij teer beminde, in zijne armen te zien sterven. Zijn verstand was van dit oogenblik af verloren; eenige booswichten hadden zijne krankzinnigheid te baat genomen, om hem van alles wat hij bezat te ontblooten; zijne familie die in Brazilie woont, kan hem niet ter hulp komen, en hij is buiten staat eene bediening te zoeken. Wat kan hij dus doen? Sterven! daar hij liever sterven zou dan bedelen.

De provinciaal en zijne vrouw, levendig getroffen door dit verhaal, wenden al hunne welsprekendheid aan, om een zoo grooten rampspoed te verzachten. De raadsheer wil aan dit offer der huwelijksliefde en der menschelijke boosheid eene krachtdadige hulp verschaffen, en denkende dat een goed middagmaal in dergelijke omstandigheid moet welkom wezen, dringt hij hevig bij zijnen gunsteling aan, opdat deze hem bij eenen bloedverwant zou vergezellen, welke die gansche familie ten eten verwacht, en waar een gast door hen aangeboden, goed moest onthaald worden.

De ongelukkige neemt eindelijk dit liefdadig voorstel aan. Twee uren later was dit eenzaam huisgezin met hunnen gezel, aan tafel bij *N. N.*, leeraar in de natuurgeschiedenis.

De maaltijd was niet vrolijk; de geschiedenis van den ongelukkigen echtgenoot was natuurlijkerwijs het onderwerp van het gesprek. Bij het dessert beproefde die gevoelige en belangrijke personage eensklaps de noodzakelijkheid een luchtje te nemen; hij gaat buiten en komt niet weder. De tijd verliep en men liet zich het verlies van een zoo jammerlijken gast getroosten, toen de meid heel verbaasd in de zaal kwam geloopen, zeggende dat twee derde van het zilverwerk verdwenen was. Ter zelfder tijd bemerkt de raadsheer dat zijn uurwerk verdwenen is.... Groot rumoer!.... Men verwittigd de policiecommissaris, maar het was een weinig laat. Nogtans, dewijl het signalement van den dief met de grootste naauwkeurigheid gegeven was, moet men hopen dat hij zich niet lang aan de opzoekingen zal kunnen onttrekken, welke men naar hem doet.

BELGIE.

— Bij gelegenheid van eenige serenaden, welke Dingsdag avond te Namen zijn gegeven, hebben er eenige wanorden in die stad plaats gehad. Bij de Jesuiten zijn eene menigte glazen ingesmeten en de policie heeft te middernacht eene zamenrotting moeten uiteendrijven, welke schreeuwde! *à bas les Jesuites! à bas la calotte!*

— Men schrijft uit St. Nicolaas dat in den vroegen morgen van den 7. dezer te Elversele, de woning, schuren en stallingen van den landbouwer *L. Maas* zijn afgebrand. Twee koeijen, twee vaarzen en een varken, benevens alle de meubelen en huisraad, zijn in de vlammen gebleven. De schade wordt op bij de 5000 frs. geschat. Gelukkiglijk was alles tegen brandgevaar verzekerd.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, den 9. Junij. De Regering heeft thans geantwoord op de bedenkingen, in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt, ten aanzien van de ontwerpen van wet betrekkelijk de Staatsbegrooting voor 1846 en 1847. Bij die antwoorden zijn gevoegd eenige wijzigingen in de gemelde ontwerpen.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is tegen Dingsdag den 17. bijeengeroepen.

— In den jare 1841, is door het departement van oorlog, bij wijze van proefneming, de invoering bevolen van eene voorloopige wijziging in de exercitie-reglementen

voor de infanterie van het leger, bestaande in het afschaffen van den gewonen pas, met het doel, om hierdoor de infanterie eenen hoogeren graad van mobiliteit te doen verkrijgen. Deze wijziging, bij ondervinding gebleken zijnde, van aanmerkelijk nut te wezen, zoo bestaat het voornemen, om dezelve ook bij de schutterijen in toepassing te doen brengen, aangezien er met betrekking tot de opleiding tusschen de schutterijen en de overige troepen van het leger, zoo veel mogelijk overeenstemming behoort te bestaan, en derhalve de exercitien der schutterijen op denzelfden voet en in gelijken geest als bij het leger, dienen te worden ingerigt. (*Nym. Cour.*)

HEUSDEN, den 10. Junij. Niet lang geleden, omstreeks 1 ure na den middag, ontdekten wij van af de stads wallen eenen zwaren brand, dien wij al spoedig vernamen, dat in het naburig dorp Meeuwen plaats had, met dat ongelukkig gevolg, dat 14 meestal kapitale woonhuizen, waaronder dat van den Heer Burgemeester *P. A. van Buren*, en 3 schuren, eene prooi der vlammen geworden zijn. Men zegt dat de brand bij een' bakker is aangekomen. Van de gemeentepapieren en het plaatselijk archief moet veel gered zijn, vooral, zegt men, heeft zich daarbij de Opzigter *Justema* van 's rijks waterstaat en belast met het toezigt aan den provincialen griendweg, die door het dorp loopt, zeer onderscheiden. De spuit schijnt niet te hebben kunnen werken, die van het naburige Cappel was ter hulp toegesneld; dit is alles wat men er van weet. Het dorp Meeuwen is niet groot, wat de kom betreft, en van de zuidzijde, op het huis van den Heer *Gelsdorp* na, bijna geheel afgebrand; kerk en pastorie waren eenigzins van daar verwijderd en zijn behouden gebleven.

Ingezonden Stukken.

Fragment uit het werk, » die Rabbiner-versammlung und ihre Tendenz" van Dr. Gotthold Salomon te Hamburg.

Sedert het midden der achttiende eeuw, namen Joden en Jodendom een zeer belangrijken keer, waarvan de aanleidende oorzaken in de vrijzinnig gewordene gevoelen der volks-regenten, in de rationele rigting der Christelijke geestelijkheid en grootendeels, in eene meer uitgestrekte wetenschappelijke vorming van alle rangen en standen der zamenleving te vinden zijn.

De zegen komt van God! De zegen des lichts duurt het langst! *Zulk* een zegen was de wijsbegeerte der achttiende eeuw. Zij was het die de ginds en herwaarts rondvliegende vonken verzamelde, zij drong alle weldadige lichtstralen tot een en hetzelfde uitgaanspunt, en overal waar voorheen de zwarte vorst der duisternis zijn scepter zwaaide, brak nu de liefelijke dageraad der beschaving aan. De onvermoeide arbeid van alles wat vroeger dacht en vorschte, kwam de hervorming der volken te stade. BACON en DESCARTES, SPINOSA en MALLEBRANCHE, LOCKE en NEWTON, hadden niet nutteloos geleefd, hadden niet te vergeefs geleeraard. Het geheele leven dezer edele mannen had geen ander doel, dan het gezond verstand regt te doen wedervaren en den mensch, in den rang van een redelijk en mondig wezen, te plaatsen. Het licht door hunne stelsels verbreid, het mogt lijnregt of in afgebrokene stralen de oogen treffen, het verrijkte den geest en overal waren de gevolgen heilzaam. Een bijzonder voorregt viel Duitschland ten deel, toen WOLF en LEIBNITZ scholen stichtten, die zich door de degelijkheid der leer, en stelselmatige eenheid aanprezen, en welke de hier en daar nog heerschende schoolwijsheid den genadeslag toebragten. De invloed door deze instellingen, op het geheele gebied der kennis uitgeoefend, werkte met meer kracht, toen WOLF, bij de Duitsche hoogescholen, leerboeken in de moedertaal invoerde, en MENDELSSON's wereld-wijsheid, in de welluidendste spraak, werd verkondigd. Met IMMANUEL KANT, de schepper en stichter der kritische wijsbegeerte, vermeen ik, in verhouding tot mijn plan, de voornaamste geniën op den voorgrond te hebben geplaatst, welke, in den menschelijken geest, eene omwenteling bewerkten, en die het gelukken mogt, in denken, beschouwen en gevoelen, eene ontwikkeling ten goede te wege te brengen.

Licht en warmte drongen al dadelijk tot de hoogere spheren der zamenleving door. In Keizer JOSEF en FREDERIK *de Groote*, erkennen wij de vertegenwoordigers eens van God uitgeganen geest van menschlievende verdraagzaamheid jegens gevoelen en denkwijzen, die, in de maatschappelijke verhouding der Joden, niet zonder het allergelukkigste gevolg bleef. Bijna alle scheidsmuren, sedert zoo vele eeuwen, tusschen Joden en de overige menschheid opgetrokken, werden allengs verzwakt en lager gemaakt. De gelegenheid deed zich nu voor elkander te zien, te hooren, te begrijpen en te verdragen. Een onderling verkeer knoopte vriendschapsbanden aan. Hoe meer de wetten der natien op de zuilen van liefde en menschenmin steunden, met des te rasscher schreden naderde de Christen zijn' Joodschen natuur- of landgenoot, en zulk eene nadering in het burgerlijk leven, kan wel niet anders dan de kloof der godsdienst-begrippen allengs enger en den vroegeren afstand eindelijk onmerkbaar maken.

Maar niet alleen op het hooge standpunt der wereldregeerders schitterde de wijsbegeerte der achttiende eeuw, zij trachtte ook de gewijde welsprekendheid te bezielen, en de leerreden veler wakkere geestelijken bekwamen eene geheele andere strekking, zij verschenen in nieuwe vormen en gedaanten. De herders der Christelijke gemeenten vingen aan, zich meer op de aanprijzing van de *algemeene grondslagen* hunner godsdienst, dan op die van *geloof* en *dogma* toe te leggen. Zij gewenden den leek, en trachtten met ijver, verre weg de grootste volksmassa tot de hoogte te brengen, om alleen het werkdadig beoefenen van algemeene, humane grondbeginselen, als het gewigtigste levensbelang te schatten. De Israëliet bleef daarbij geen lijdelijke aanschouwer, en mannen als SPOLDING, ZOLLIKOFER, TELLER, HERDER, KRAMER en anderen, telden belijders der Mozaische godsdienst van den beschaafden stand, in groote menigte, te midden hunner hoorderen. Met terzijdestelling van de type des Christendoms, hoorde de Jood, in de kerntaal dezer kansel-redenaren, dezelfde zedeleer; dezelfde menschenmin welke ook zijne godsdienst ademt; en deze, geenszins in de *schaal* maar in den *kern* beslotene *overeenstemming* der *beide* godsdiensten, oefende geen geringen invloed op geloof en zeden in Israël.

Een veel omvattend hulpmiddel tot ontwikkeling van menschelijke kennis bestond tevens in het, door de werkdadige bemoeijing van beroemde Duitsche pedagogen, meer met het gezond verstand in verband gebragte onderwijs, zoo als in de door hun opgerigte volks-scholen, welke voor Israëliten opengesteld en met vlijt door hen bezocht werden. Door het overbrengen der Joodsche jeugd van de noodelooze overpeinzing der nog noodeloozer gewordene, afgetrokkene studien, tot geregeld denken en vorschen, en het inwijden derzelve in het rijk der ideën, ontstond menigen strijd tusschen kennis en geloof, zoodat niet alleen bijbel*wonder*, maar ook bijbel*leer*, van toen af aan, eene tot dus verre ongehoorde, en op de wetenschap gegronde beteekenis bekwamen. De jongelingschap in geologie, geschiedenis, sterrekunde, natuurkunde en antiquiteit ervaren, trachtte menige Mozaische mythe, van den laagsten trap der frivoliteit en de diepste duisternis, tot den hoogsten trap van eerbied en middagklare helderheid te verheffen, terwijl Psychologie en Anthropologie vele bedenkelijkheden tegen rabbijnsche magtspreuken uitlokten, aan welken de kwistende ligtgeloovigheid, sedert onheugelijke tijden, het burgerregt, in het land des geloofs en der waarheid, had verspild.

Tegenover bondige redenering en stevige bewijsgronden schoot eindelijk de in het naauw gebragte rabbijn te kort, en de ijzeren sluitreden, *het is zoo, het staat zoo, dusdanig zeggen en willen het onze wyzen* etc., verloren het minste gewigt in de school der kritiek. Nu moest hij zich ten minste *moeite* geven oplossings-gronden op te sporen. Inmiddels was de twijfel geboren, het vernuft ontboeid, en het geheele geloofs-systheem in beweging en aan den toets gebragt.

Eere zij voornamelijk den uitgebreiden werkkring en de zoo edele als doeltreffende pogingen van MOZES MENDELSSON en zijne medestanders! Denkbeelden welke tot dus verre, in de geheimste kweekplaats des geestes, den diepsten schuilhoek zochten, en iedere rijpheid of opkomst vreesden, werden door dien wijze onbewimpeld verkondigd, en door zijne discipelen opgevat, ontwikkeld en verbreid.

(*Wordt vervolgd.*)

Anekdoten van den Dag.

—

8. Bijdrage tot de karakteristiek eens regters.

Tot tegenstelling van edele trekken, volgt er hier een gemeen gezegde eens regters van een klein stadje, in eene Oostelijke provincie van Nederland, een waar aanhanger van het tegenwoordig ministerie. In dat stadje is een drukker op het denkbeeld gekomen, om, zoo als op vele plaatsen geschiedt, een klein dagblaadje uit te geven, dat thans door den geringen prijs en liberalen toon een bovenmate sterk vertier heeft. Dit hindert de staatkundige dompers, die uit eigenbelang de burgers in onwetendheid omtrent hunne staatkundige regten willen houden; zij hebben zich uitgeput in middelen om dien drukker tegen te werken, maar te vergeefsch; hij drukt er maar dapper op los, meer dan 3000 exemplaren elke week. De straks bedoelde regter, zegt echter, dat zijns inziens het beste is om den drukker eens onder vier oogen door eenen gehuurden turfdrager te laten afranselen. — Hoe edel! hoe regtvaardig, hoe loijaal! — Wij buigen eerbiedig het hoofd voor dien regter, en betuigen onze minderheid als het er op aankomt zulke middelen uit te denken, en wij wenschen Nederland geluk met het bezit van zulke regters.

(*Vervolg hierna.*)

ALLERLEI.

Hoewel de Engelschen en Franschen sints geruimen tijd elkander niet bekampen op het oorlogsveld, zoo wordt er niettemin tusschen hen een strijd gevoerd op het papier, hetzij in karikaturen, epigrammen, puntdichten of satyres. De scherpste aanmerkingen ziet men in de journalen, gelijk nog onlangs in die der Engelschen, omtrent de beschieting van Tanger. Dezer dagen heeft een Franschman zijn gemoed eens lucht gegeven, en wel op eene wijze, die de Engelschen kan doen zien, dat in de neveldampen van den Theems, niet uitsluitend de humor gekweekt wordt, maar dat men die ook vindt aan de nevellooze oevers der Rhone. Het volgende uit een groot epigram ontleend, moge ten proeve strekken. De Engelschman zou er zich intusschen gemakkelijk op kunnen verdedigen, maar hij kan er toch zijn voordeel mede doen.

« Vroeger wist de Engelschman niet, wat hij met zich zelven zou uitvoeren en hij maakte zich van kant. Thans heeft hij eene nieuwe wijze van zelfmoord uitgevonden, hij heeft dat gedeelte der onsterfelijkheid zijner ziel, hetwelk de hemel hem geschonken heeft, ten voordeele der machines afgestaan.

De engelschen hebben tegen het koper, het ijzer en het staal gezegd: « Leeft in onze plaats; ontslaat ons van de verpligting om te handelen, te denken en te droomen!" En in Engeland is het vernuft en de geest der menschen overgegaan in raderen, cylinders, klossen, pletmolens, kranen, evenaars, blaakbalken, bouten, — in werktuigen om te plassen, te rijzen, te dalen, te wenden, te weven, te graveren, te borduren, te beeldhouwen; ja zelfs bouwen de Engelschen thans hunne huizen op eene machinale wijze.

Zij hebben zich zoo overgegeven aan de liefde tot het fabriekwezen, dat het oogenblik, waarin zij geen katoen, hennep, lood, specie, steen, hout, zijde of wol genoeg in voorraad hadden, om hunne machines toe te werpen, die altijd hongerig en verslindend zijn, zij zelfs een aanvang hebben gemaakt, om zich zelven, hunne kinderen, hunne paarden, hunne schapen, hunne ossen, hunne hanen en kippen en ik weet al niet wat, te fabriceren; ja de lieve hemel zelfs kan geen dier meer als zijn eigen schepsel beschouwen.

Die ontzaggelijke zware trekpaarden, die men in de straten van Londen ontmoet, die soort van olifanten met hunne pilaren van beenen, zijn kinderen van de werkzame nijverheid van particulieren. Die jagtpaarden, neen, ik verspreek mij, die lange, smalle geraamten, op hunne lange smalle pooten, ontvangen dagelijks in de werkplaatsen van Londen, het leven.

Men is er toegekomen, om ossen te fabriceren, zonder horens of beenen, of voeten, of schonken; het zijn van die dikke, vormelooze vleeschmassa's, wandelende biefstukken, geheel gereed om aan het braadspit te worden gestoken; terwijl de werktuigelijke uitkomsten en ondervindingen zich zoo ver uitstrekken, om aan te toonen, hoever de ossenhuid kan gaan.

« De Jockeijs, mannen ter grootte van kinderen, zijn mechanisch ligt gemaakt. Het aangezigt der boksers heeft men alzoo verstaald. Van de hardloopers heeft men de beenen omgezet, zoodat zij even goed achteruit als vooruitloopen; den duikelaars heeft men een visschenlong ingepompt. De oogen der vrouwen alleen heeft men ongeschonden gelaten; deze zijn allen blaauw; iets dat een weinig vergoeding schenkt voor den hemel, die men er nooit te zien krijgt. De werktuigen — dus eindigt het artikel — zijn magtiger geworden, dan het gouvernement; de aristocratie, en het volk; zij geven de wetten; zij maken oorlog en vrede; zij stellen de welvaart of de ellende daar; zij bepalen de schattingen en nemen de heele wereld in beslag."

Wij kunnen niet nalaten hierbij te vermelden, dat het thans andere tijden zijn, dan die, waarvan BILDERDIJK zong:

Dus zag ik gansch Parijs door weeldetrek vecht,
In alle zeldzaamheen zich plooijen naar den Brit,
En hof en schouwtooneel, en stad en maatschappijen,
Volijvrig, zich om strijd in 't Engelsch gareel te vlijen.
De paarden keken vreemd in die belachb're dagen,
Een zwaren Franschen knecht in 't Jockeys pak te dragen.
Versailles kreeg zijn klubs, zijn hof en volkspartij,
En dronk zich gek aan punch en politiek daarbij.

WAT NIEUWS?

Dat is doorgaans een dier nietsbeduidende vragen, welke men bij het ontmoeten tot elkaar rigt, en men kan veilig rekenen, dat van de honderd malen pas een enkele keer iets verstandigs daarop geantwoord wordt. Het heeft even weinig eigenlijken zin, als b. v. ook dat gebruikelijk « Hoe gaat het?"; want zelden begeert iemand ernstig te weten, hoe het den ander wezenlijk gaat.

« Wat nieuws?" vroeg een burger eener kleine stad een ander, dien hij op straat tegenkwam.

« Niets," was het antwoord; « er gebeurt volstrekt niets nieuws meer op de wereld. Wat hebben ze niet veel gesproken en geschreven van de groote veranderingen, die de spoorwegen in de wereld maken zouden! Ik zie daar geen zier van. Reeds een half jaar snort en stoomt de wagontrein onze stad voorbij, en wat is daaruit voortgekomen, wat is veranderd, waar merkt men iets bijzonders in handel en verkeer? Niets, volstrekt niets. Oorlog, oorlog moeten wij hebben, anders gebeurt niets nieuws meer op de wereld."

Zoo redeneerde de een. De ander antwoordde echter: « Al het groote op de wereld wordt en wast stil en naauwelijks zigtbaar. Bij de uitvinding der boekdrukkunst, die de gedachte en het woord vrij en ongebonden door alle landen deed gaan, voorzag de vinder niet dadelijk eene veranderde gedaante der menschheid, die zich toch in stilte onzigtbaar ontwikkelde. De echte ontwikkeling der menschheid is die van den vrede. De oorlog is eene crisis, eene krankheid. Wie gezond is en zich alzoo ontwikkelt, weet zelden iets daarvan, noch bespeurt, dat hij zich dagelijks vernieuwt. Niet alleen het in de oogen springende is het nieuwe, maar het onbemerkte, dikwijls onmerkbare. De nieuwsgierigheid moge steeds naar enkele opzien barende gebeurtenissen omzien, hij, die een oog voor de algemeene groote ontwikkeling van onzen tijd heeft, ziet dagelijks iets nieuws."

BERIGT AAN HET PUBLIEK.

Diegenen welke met 1. Julij 1845 zich op de *Vlissingsche Courant* abonneren, zullen al de nommers, van den dag hunner inschrijving tot op het einde dezer maand Junij, *gratis* ontvangen.

Heeren Logement- en Koffijhuishouders, nog niet op de Courant geabonneerd zijnde, kunnen op franco aanvrage dezelve eene maand lang *gratis* als proef ontvangen.

Advertentien.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 14. Junij. Sedert den 12. dezer zijn alhier ter reede gekomen.

Voor Antwerpen bestemd:

Restless, J. Bell, New-Castle, Londen Packet, J. Warne, Londen, Eunomia, H. Schade, Hamburg, Laurs Moller, J. L. Fisker, Wismar, alle tarwe; Deligent, J. Luchies, Hull, stukgoed; Janna Alida, F. H. Mulder, Riga, hennipzaad; de Valk, F. Claessens, Rotterdam, gedistilleerd en stukgoed; Caroline, F. H. Bonjer, Hamburg, Luna, H. J. Roskamp, Dantzig, Frederika, O. Schoemaker, Pillau, Alida, C. W. de Boer, Pillau, alle raapzaad; Jonkvrouw Maria, K. J. van Wijk, Riga, hennipzaad.

Voor Vlissingen bestemd:

The Mary, E. Drijden, Seaham, steenkolen.

Voor Gend bestemd:

Flora, J. Pang, Londen, tarwe.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar zee gezeild.

Maria Catharina, S. Dirksen, stukgoed, Marseille.

Van Brussel gezeild:

Marchiena, H. F. Mulder, Gothenburg, St. Petersburg, C. Zornan, Avontuur, beide ballast.

TE VLISSINGEN, BIJ A. W. VAN BIEREN.